

Initiatiefvoorstel “Van het lachgas af”

Voorstel voor een gericht verbod op de verkoop en het gebruik van lachgas in de
gemeente Den Haag

Pieter Grinwis

ChristenUnie/SGP-fractie

Den Haag, 19 september 2019

1. Inleiding

“Twee twintigers met dwarslaesie door lachgas¹”, “Studente invalide na inhaleren 360 lachgaspatronen²”, “Lachgaspatronen in auto dodelijk ongeval³”, “Verslavingszorg waarschuwt: verkoop lachgas moet scherper gecontroleerd⁴”, “Toename lachgas-incidenten in verkeer⁵”, “Lachgas kan opstap naar echte drugs zijn⁶” ... De schrikbarende koppen over de gevolgen van lachgasgebruik zijn de afgelopen maanden niet van de lucht. Van jongeren die met hun auto tegen een boom aanknallen, geslinger over de snelweg, tot blijvende schade, zoals spierzwakte en verlamingsverschijnselen. Allemaal veroorzaakt door de ogenschijnlijk onschuldige ‘partydrug’: lachgas.

Lachgas wordt al jarenlang in de medische wereld gebruikt als pijnstillen en narcosemiddel. Het is de gangbare naam voor distikstofmonoxide (N₂O). Lachgas is een kleurloos gas met een zoetige smaak. Het gas wordt in de voedingsindustrie gebruikt in bijvoorbeeld gaspatronen voor slagroomsputten. Op festivals en feestdagen wordt lachgas verkocht in ballonnen. Het wordt vervolgens geïnhaleerd door in en uit de ballon te ademen. Door het inademen van lachgas komt de gebruiker terecht in een roes, die maximaal vijf minuten duurt. Tijdens de roes ziet hij zijn omgeving waziger en klinkt geluid anders dan normaal. Men wordt vaak lacherig van het gas, wat de naam ervan verklaart.

Het Trimbosinstituut stelt dat lachgas verscheidene gezondheidsrisico's met zich meebrengt, waaronder duizeligheid, misselijkheid, verwardheid en hoofdpijn. Bij overmatig gebruik bestaat het risico op onder andere hartfalen, gehoorbeschadiging, flauwvallen, bewusteloosheid of bloedarmoede.⁷ Overmatig gebruik kan bovendien leiden tot een vitamine B12-tekort, dat schadelijk is voor het zenuwstelsel.⁸ De gemakkelijke beschikbaarheid van lachgas is een belangrijke factor in de populariteit onder jongeren, stelt het instituut.⁹

¹ <https://www.ad.nl/video/kanalen/de-ochtend-show-to-go~c600/series/hogtepunten-uit-de-ochtend-show-to-go~s1475/twee-twintigers-met-dwarslaesie-door-lachgas~p97008>

² <https://www.metronieuws.nl/nieuws/buitenland/2017/10/studente-invalide-na-inhaleren-360-lachgaspatronen>

³ https://www.telegraaf.nl/nieuws/559371483/lachgaspatronen-in-auto-dodelijk-ongeval?utm_source=google&utm_medium=organic

⁴ <https://www.trouw.nl/binnenland/verslavingszorg-waarschuwt-verkoop-lachgas-moet-scherper-gecontroleerd~bd63c387/?fbclid=IwAR2P5kiFn-gA98XEad9S2GF4cjgz2mnzPPs6QHAh0jKujxl4d-4P0COK2tw>

⁵ <https://nos.nl/artikel/2297180-toename-lachgas-incidenten-in-verkeer-ballonnetje-moet-kunnen-zegt-bestuurder.html>

⁶ <https://www.omroepwest.nl/nieuws/3563148/Verslavingsdeskundige-Lachgas-kan-opstap-naar-echte-drugs-zijn>

⁷ <https://www.trimbos.nl/docs/fff0f1ee-c774-4ed0-adbb-b63493d6450f.pdf>

⁸ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/neurologen-waarschuwen-na-dubbele-ziekenhuisopname-twente-lachgas-kan-blijvende-verlamming-veroorzaken~b2db93a1/>

⁹ <https://www.trimbos.nl/docs/fff0f1ee-c774-4ed0-adbb-b63493d6450f.pdf>

Lachgas zorgt niet alleen voor gezondheidsrisico's en overlast, maar is ook slecht voor het milieu. Milieudefensie waarschuwt dat het gas 250 keer schadelijker voor het milieu is dan CO₂. Het effect van één lachgaspatroon staat volgens de organisatie gelijk aan vijftien kilometer autorijden.

Door een uitspraak van de Hoge Raad¹⁰ is lachgas sinds 2016 niet meer geclassificeerd als geneesmiddel en valt het onder de Warenwet. Recreatief gebruik van lachgas is hierdoor geen onrechtmatig gebruik van een geneesmiddel meer. Sindsdien heeft het recreatief gebruik een vlucht genomen. Volgens het Trimbosinstituut heeft de helft van de jongeren wel eens lachgas gebruikt.¹¹ De laatste maanden stapelen de nieuwberichten met incidenten door lachgasgebruik zich op. De roep richting het Rijk om een landelijk verbod klinkt daardoor dan ook steeds luider. Aangezien lachgas onder de Warenwet valt, gaat de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) over handhaving. De NVWA handhaaft momenteel niet, omdat gebruikers bij doorsnee recreatief gebruik (niet vaker dan één keer per maand en minder dan tien patronen per keer) geen risico zouden lopen.

In mei 2017 stelde onze fractie al schriftelijke vragen¹² over de reclame voor slagroompatronen, waarin we het gebruik van lachgas als genotmiddel “niet wenselijk” noemden. In april 2018 trokken we samen met Groep de Mos opnieuw aan de bel en vroegen we het college om met winkeliers in gesprek te gaan over manieren om lachgasgebruik te ontmoedigen.¹³ Bovendien benadrukten we de overlast die lachgasgebruik veroorzaakt en de schade die het gebruik kan aanrichten. In november 2018 dienden we samen met Hart voor Den Haag/Groep de Mos en CDA de motie “Ontmoedig lachgasgebruik”¹⁴ in. Hierin waarschuwden we voor de gezondheidsrisico's en vervuiling die lachgas met zich meebrengt. Samen met de collega's van Hart voor Den Haag/Groep de Mos en CDA en gesteund door een ruime meerderheid van de Haagse raad verzochten we het college dringend de mogelijkheden voor een verbod en andere verkoopbeperkende regelgeving te onderzoeken. We zijn bijna een jaar verder, maar de motie is nog steeds niet afgedaan of uitgevoerd door het college. En in de tussentijd besloten steeds meer gemeenten niet op een landelijk verbod te wachten, maar een lokaal verbod in te voeren. Hoog tijd kortom om zelf de hand aan de ploeg te slaan met voorliggend initiatiefvoorstel.

¹⁰ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2016:218>

¹¹ <https://www.trouw.nl/binnenland/lachgas-lijkt-hard-op-weg-naar-de-verboden-drugslijst~b3346180/>

¹² RIS296899

¹³ RIS299524

¹⁴ RIS301061

2. Stand van zaken

In juli 2019 gaf de minister van Justitie en Veiligheid, Ferd Grapperhaus, aan¹⁵ te onderzoeken of een landelijk verbod op lachgas mogelijk is. Samen met staatssecretaris Blokhuis zou hij “serieus gaan kijken” naar de mogelijkheden voor zo’n verbod. Het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring maakt in opdracht van de staatssecretaris een nieuwe risicobeoordeling van de risico’s van lachgasgebruik voor de gezondheid. De resultaten daarvan komen naar verwachting in november 2019. Hierna wordt bepaald of aanvullende maatregelen nodig zijn. Een denkbare oplossing is bijvoorbeeld het plaatsen van lachgas op de drugslijst van de Opiumwet, of het terugplaatsen op de Geneesmiddelenlijst, waardoor een verbod erop mogelijk wordt. In de tussentijd hebben verschillende gemeenten, zoals Amsterdam, Utrecht, Rotterdam, Haarlem en Enschede het heft in eigen handen genomen door over te gaan tot het invoeren van een lokaal verkoop- of gebruiksverbod.

Burgemeester Krikke zei in augustus 2019 dat ze de overlast en het gebruik van lachgas als partydrug zag toenemen¹⁶. Bij de bespreking van het veiligheidsbeleid in de maand erna gaf ze bovendien aan de problemen op het gebied van gezondheid en overlast door lachgas te erkennen. Hoewel er verschillende mogelijkheden zijn om zowel de verkoop als het gebruik van lachgas aan banden te leggen, blijven maatregelen in Den Haag tot nog toe uit.

3. Wijze van aanpak

Het aanpakken van lachgasproblematiek kan langs verschillende sporen. Er zijn dan ook verschillende maatregelen te treffen (en reeds door andere gemeenten getroffen), waarmee het gebruik van lachgas aan banden kan worden gelegd.

Verbod gebruik

Allereerst kan een gemeente het *gebruik* van lachgas gebieden. Dit kan ze onder andere doen door een bepaling in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) op te nemen die een gebiedsgericht verbod voorschrijft, waarbij lachgasgebruik verboden wordt op plekken die de gemeente aanwijst, naar analogie van het alcoholverbod of het blowverbod. De gemeente Utrecht heeft onlangs zo’n

¹⁵ <https://nos.nl/artikel/2291541-minister-grapperhaus-wil-praten-over-een-verbod-op-lachgas.html>

¹⁶ <https://www.nu.nl/binnenland/5973687/grote-gemeenten-neem-lachgas-weer-op-in-geneesmiddelenwet.html>

verbod ingevoerd.¹⁷ In dit initiatief wordt voorgesteld om eenzelfde bepaling in de APV op te nemen, waarna het college middels een uitvoeringsbesluit gebieden aanwijst waar het gebruiksverbod gaat gelden.

Het gebruiksverbod geeft politie en handhavers extra handvatten om op te treden in gevallen van overlast door lachgasgebruik in de openbare ruimte. Bovendien geeft dit verbod duidelijk het signaal af - niet alleen richting haar inwoners, maar ook richting het Rijk - dat de gemeente Den Haag de risico's en schadelijke gevolgen van lachgasgebruik erkent en op waarde schat en alles doet wat binnen de gemeentelijke mogelijkheden ligt om het gebruik ervan te beperken; in de hoop dat het Rijk snel zijn verantwoordelijkheid neemt.

Verbod verkoop

De gemeente Amsterdam heeft onlangs aangegeven de verkoop van lachgas aan te pakken door het Ventverbod, zoals beschreven in de Amsterdamse *Verordening staan- en ligplaatsen buiten de markt en venten*¹⁸ actief te gaan handhaven. Den Haag kent de *Verordening Straathandel 2017*, waarin de Haagse regels voor straathandel en venten worden beschreven. Over venten staat in artikel 2.1 het volgende:

Het is verboden te venten:

- a. op door burgemeester en wethouders in het belang van de openbare orde aangewezen weg of weggedeelten; of*
- b. op door burgemeester en wethouders in het belang van de openbare orde aangewezen dagen en uren.*

Dit artikel biedt het stadsbestuur de mogelijkheid om de verkoop van lachgas actief aan te pakken. Tot op heden heeft het college nooit middels een uitvoeringsbesluit de betreffende weg of weggedeelten aangewezen waar het ventverbod geldt. In dit voorstel wordt het college dan ook verzocht dit alsnog te doen, door bijvoorbeeld dezelfde gebieden te hanteren als bij het eerdergenoemde gebruiksverbod, en in de aangewezen gebieden het ventverbod vervolgens actief te handhaven voor wat betreft lachgasverkoop.

Lachgas wordt ten slotte vaak gebruikt op festivals en andere evenementen. De verkoop en het gebruik van lachgas bij dit soort aangelegenheden kan een risico vormen voor de veiligheid,

¹⁷ <https://nos.nl/artikel/2294132-utrecht-komt-met-verbod-op-lachgas-op-straat.html>

¹⁸ <https://www.amsterdam.nl/nieuws/nieuws/raadsbrief-lachgas/>

openbare orde en volksgezondheid. In een menigte kan het gebruik valpartijen, botsingen en irritaties veroorzaken. Andere bezoekers kunnen lachgasgebruik als aanstootgevend ervaren. Bovendien is de drempel om het gebruik te combineren met alcohol lager op evenementen, en de combinatie van lachgas en alcohol of andere drugs kan levensgevaarlijk zijn.¹⁹ Verschillende steden hebben om deze reden ervoor gekozen om een verbod op lachgas op te nemen in hun evenementenvergunning. Hierdoor kunnen bezoekers geen ballonnen meer kopen en kan de organisator medeverantwoordelijk worden gehouden voor de handhaving van het verbod. In onder andere Alkmaar, Rotterdam en Hoorn is een soortgelijk verkoopverbod ingevoerd. In Hoorn is gebleken dat een actieve handhaving van het verkoopverbod ervoor kan zorgen dat het aantal incidenten sterk afneemt.²⁰

In gesprek met winkeliers

Hoewel de gemeente winkeliers niet kan verbieden om slagroompatronen te verkopen of reclame ervoor te maken - regels daaromtrent zijn immers in handen van de Stichting Reclamecode - kan wel een beroep worden gedaan op de verantwoordelijkheid van de verkopers. In dit voorstel roepen we het stadsbestuur andermaal op om met Haagse winkeliers in gesprek te gaan, om hen dringend aan te sporen te stoppen met het verkopen van lachgaspatronen. Als verkopers het beste met hun, vaak jonge, klanten voorhebben, zou het ze immers passen om te stoppen met het achteloos verkopen van lachgas en het aanprijzen ervan in hun etalages.

¹⁹ <https://www.trimbos.nl/docs/fff0f1ee-c774-4ed0-adbb-b63493d6450f.pdf>

²⁰ <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/251438/handhaven-op-lachgas-werpt-zijn-vruchten-af-amper-incidenten-gemeld>

4. Ontwerp-raadsbesluit

De gemeenteraad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen d.d. ..., gelezen het initiatiefvoorstel 'Van het lachgas af' van raadslid Pieter Grinwis van de ChristenUnie/SGP-fractie, besluit:

- I. vast te stellen dat in het belang van de veiligheid, openbare orde en volksgezondheid in Den Haag, zowel een verbod op hinderlijk gebruik van lachgas als een gericht verkoopverbod van lachgas wenselijk is;

- II.
 - a. Na artikel 2:48 lid 4 van de APV een vijfde lid toe te voegen:
“5. Het is voor personen verboden op de weg, die deel uitmaakt van een door het college aangewezen gebied, lachgas te gebruiken of tanks, ampullen en dergelijke met lachgas bij zich te hebben.”
 - b. voor wat betreft lachgasverkoop gebruik te maken van het ventverbod, zoals beschreven in artikel 2.1 van de Verordening straathandel Den Haag 2017, door gebieden aan te wijzen waar het ventverbod geldt en dat verbod vervolgens actief te handhaven;
 - c. in de evenementenvergunning van de gemeente Den Haag vast te leggen dat het verstrekken van lachgaspatronen en -ballonnen tijdens evenementen niet is toegestaan, om daarmee de openbare orde en veiligheid van (jonge) bezoekers aan evenementen te kunnen waarborgen;

- III. het college op te dragen in gesprek te gaan met winkeliers om hen dringend aan te sporen te stoppen met het aanprijzen van slagroompatronen in hun etalages en lachgasgebruik zoveel mogelijk te ontmoedigen door de verkoop te beperken of geheel te staken;

aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ...

De griffier,

De voorzitter,